Zaangażowanie Duszpasterstwa Rodzin w pracę z rodzinami dzieci chorych

Beata Choroszewska
psycholog, pedagog specjalny,
mgr nauk o rodzinie

Rodzina jako system

Systemowe ujęcie procesu radzenia z niepełnosprawnością

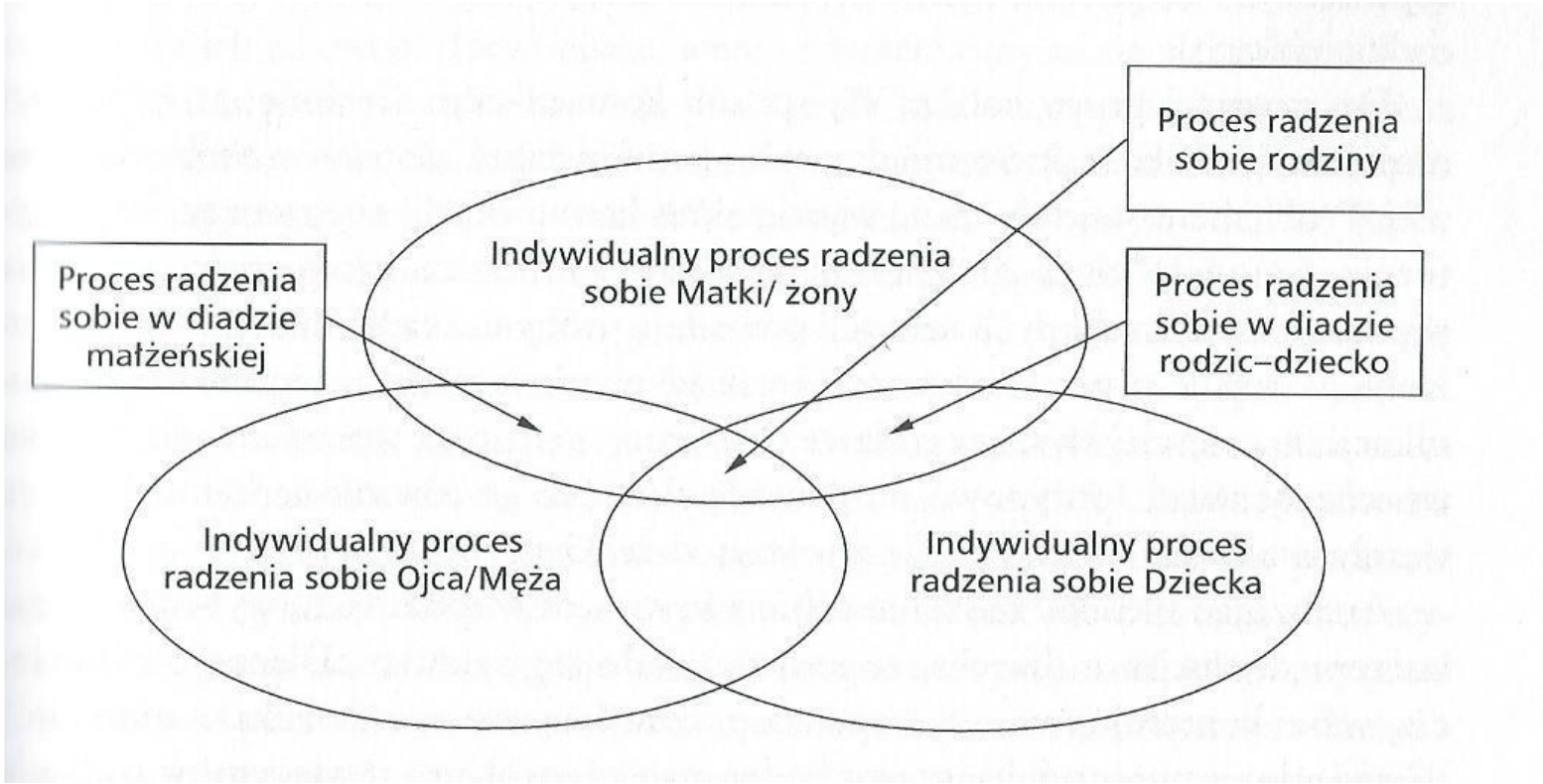

Źródło: *Rodzina z dzieckiem niepełnosprawnym – możliwości i ograniczenia rozwoju*, (red.) H. Liberska, Difin, Warszawa 2011.

Dziecko chore

niepełnosprawne w jednej lub kilku sferach:

fizycznej, intelektualnej, emocjonalnej.

AKCEPTACJA

ROZUMIENIE UCZUĆ

SŁUCHANIE

Doradca rodzinny, często jest postrzegany przez rodzinę jako osoba posiadająca wiedzę, jako ktoś zaufany i w związku z tym ktoś kto najlepiej potrafi zrozumieć ich problemy.

Tam, gdzie dzieją się cuda
Strefa komfortu

Proces rozpaczy

Rozpacz to proces, w trakcie którego człowiek traci kontakt z marzeniami, iluzjami, fantazjami czy też postrzeganiem siebie w przyszłości.

Jest to naturalna, automatyczna reakcja na przytłaczającą sytuację, w której rodzina się znalazła.

Wyparcie i lęk

przygotowują rodzinę

na nieuniknione zmiany,

jakie niesie ze sobą

poczucie straty

Depresja, poczucie winy i złość

ułatwiają odnalezienie nowego sensu w kontekście

doznanej straty

Mamy do czynienia z **procesem**.

Wyparcie

daje rodzinie dotkniętej stratą czas na *amortyzację* złych informacji, odkrycie w sobie siły wewnętrznej i dostrzeżenie wsparcia na zewnątrz, co jest niezbędne, by móc stawić czoła sytuacji.

Wyparcie faktu

Moje dziecko reaguje na to, co do niego mówię.

Wszystko jest w porządku.

Wyparcie wniosków

Znajdziemy przecież lekarstwo.

Staś jeszcze nie mówi, bo jego starsza siostra za niego mówi

Wyparcie następstw

Damy sobie radę z tym problemem.

To niczego nie zmieni w naszym życiu.

Wyparcie uczuć

Jest po prostu niewidomy i tyle.

Nie ma sensu płakać nad rozlanym mlekiem:

musimy sobie jakoś poradzić.

Lęk

Poczucie lęku uniemożliwia zebranie energii potrzebnej rodzinie do wprowadzenia odpowiednich zmian w życiu.

Jest to niezbędny etap, w którym rodzina kumuluje energię, by stanąć twarzą w twarz z odczuwaną stratą, jak również do wprowadzenia odpowiednich zmian w życiu.

Poczucie winy

To przekonanie, że w jakiś sposób przyczyniło się do uszkodzenia dziecka:

- bezpośrednio
- kara za grzechy
- poczucie bycia złym człowiekiem

Poczucie winy może też mieć skutki pozytywne.

Związane jest z przewartościowaniem takich pojęć jak sens, czy odpowiedzialność w kontekście konkretnej straty.

Ważne jest, podobnie jak w przypadku innych etapów, by zrozumieć, że nie można w jakiś czarodziejski sposób złagodzić poczucia winy u innej osoby.

Depresja

Przejawia się w doświadczaniu nadmiernego smutku i poczucia beznadziei.

Pozytywną funkcją depresji jest to, że daje ona rodzinie czas na zastanowienie się nad zagadnieniami własnych kompetencji, własnej wartości i potencjału, w kontekście doświadczonej straty.

Złość

Przejawy złości mogą dotknąć innych członków rodziny, przyjaciół, czy doradców.

Dzieje się tak, gdy rodzic nie może bezpośrednio wylać złości na dziecko, wówczas przenosi ją na innych.

Akceptacja

W tym momencie rodzice potrafią spojrzeć na swoje dziecko jako na **osobę** dotkniętą niepełnosprawnością,

a nie jak na **niepełnosprawne** dziecko.

Zapewnienie wsparcia emocjonalnego w celu zaspokojenia potrzeb rodziny – wybrane aspekty pracy doradcy rodzinnego

- przedwczesna konfrontacja z rzeczywistością
- rozwiązywanie problemów za rodzinę

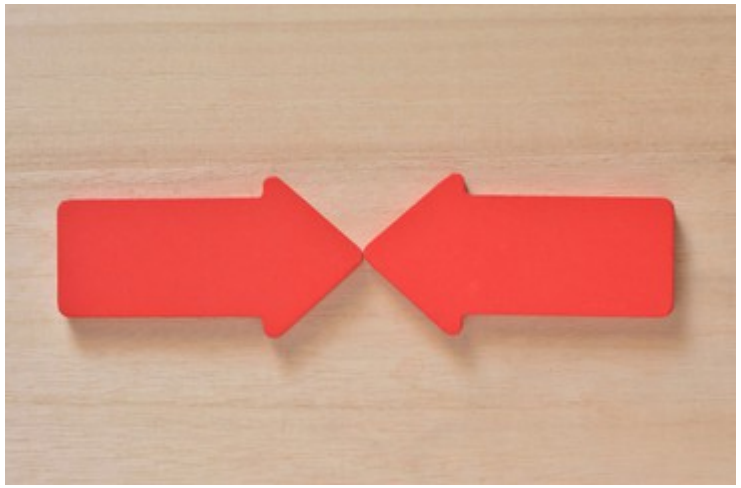

W procesie rozpaczy chcąc pozbyć się pewnych odczuć, należy pozwolić rodzinie podzielić się nimi.

Zbyt wczesne próby rozwiązywania problemów nie eliminuja nieprzyjemnych uczuć.

Błędy utrudniające słuchanie

Porównywanie

Ta bariera każe wydawać wyroki, stawia w roli sędziego.

Domyślanie się

Ta bariera każe wiedzieć wszystko.

Przygotowywanie odpowiedzi

Ta bariera nakłada na nas obowiązek przewidywania i udzielania oczekiwanych odpowiedzi.

Filtrowanie

Ta bariera każe wybierać tylko to, co jest naszym zdaniem potrzebne i miłe dla ucha.

Osądzanie

Ta bariera każe zaszeregować i uporządkować ludzi według schematów.

Udzielanie rad

Ta bariera każe znaleźć odpowiedź i rozwiązanie każdego problemu, znaleźć potwierdzenie, że to my wiemy najlepiej.

Utożsamianie się

Ta bariera każe każdego przyrównywać do siebie.

Negowanie zdania rozmówcy

Ta bariera każe kłócić się i spierać.

Zmiana tematu

Ta bariera każe uciekać od poważnego traktowania kłopotu i słów rozmówcy.

Zjednywanie

Ta bariera każe robić wszystko, aby być zaakceptowanym i lubianym

Ważne jest umożliwić rodzicom bez obawy odwetu czy osądzenia z naszej strony wyrażanie wszystkich uczuć.

Chcąc pozbyć się pewnych odczuć, należy pozwolić rodzinie podzielić się nimi.

Zbyt wczesne próby rozwiązywania problemów nie eliminują nieprzyjemnych uczuć.

Należy słuchać z otwartym sercem

Większość rodzin posiada zdolność rozwiązywania swoich problemów, o ile w ich otoczeniu znajduje się zaufana osoba, która ich wysłucha.

Choć rozwiązania wybrane przez rodzinę mogą różnić się od tych, które zaproponowalibyśmy jako doradcy, z punktu widzenia rodziny bądą one prawdopodobnie korzystne.

Model INSITE:

model wczesnej interwencji przeprowadzanej w domu:

program dla dzieci od 0 do 6 lat z niepełnosprawnościami sensorycznymi i dodatkowymi uszkodzeniami.

Program wizyt domowych, Tom 2.

Jan Paweł II, *Salvifici doloris,* Rzym 1984.

Rodzina z dzieckiem niepełnosprawnym – możliwości i ograniczenia rozwoju, (red.) H. Liberska, Difin, Warszawa 2011.

Barełkowska H., *Nie mażę się, ale marzę o... Rodzice dzieci niepełnosprawnych. Kim są, jak kochają, o czym marzą,* Media Rodzina, Poznań 2014.

Dziękuję za uwagę.